

Chambre des Représentants

SESSION 1985-1986
29 NOVEMBRE 1985

PROPOSITION DE LOI

concernant l'aide à apporter
aux consommateurs d'eau, de gaz et d'électricité
en situation de détresse

(Déposée par Mme Spaak)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Depuis plus de deux ans, on voit croître le nombre de personnes privées de revenus à la suite de la réduction des salaires et des prestations sociales, à un point tel qu'il leur devient impossible de s'assurer le minimum vital et, très spécialement, de payer régulièrement leurs factures de gaz, d'eau et d'électricité. De ce fait, trop souvent, on voit les compagnies amenées à « fermer les compteurs », ce qui ne fait qu'engendrer une situation de détresse accrue.

Certes, les distributeurs ont parfois affaire à des consommateurs négligents. Mais, aujourd'hui, manifestement, tel n'est pas le cas le plus fréquent. La persistance de la crise, la réduction des revenus, la multiplication des faillites et des mises en chômage expliquent le nombre croissant de ménages ou de personnes isolées qui n'arrivent plus à faire face à leurs obligations. Devant le développement d'une telle situation, la société doit faire jouer la solidarité, tout en veillant à débusquer les tricheurs.

Quand un débiteur engagé dans un rapport synallagmatique manque à son obligation, il est entendu que le co-contractant a le droit de suspendre l'exécution de sa propre obligation, et par exemple de refuser de continuer à effectuer les livraisons prévues dans la convention. Cette exception « donnant-donnant » ne doit pas être expressément prévue dans une clause contractuelle.

Mais ce principe s'applique-t-il dans le cas d'un fournisseur en situation de monopole ?

Peut-il être invoqué lorsqu'il s'agit de fournitures répondant à des besoins vitaux ? Les juristes en discutent, les tribunaux hésitent... Dans un tel cas, une intervention du législateur s'impose.

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1985-1986
29 NOVEMBER 1985

WETSVOORSTEL

tot het verlenen van bijstand
aan noodlijdende verbruikers
van water, gas en elektriciteit

(Ingediend door Mevr. Spaak)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Ten gevolge van de daling van lonen en sociale uitkeringen moeten sedert meer dan twee jaar een steeds groter aantal verbruikers inkomsten derven, derwijze zelfs dat bij het bestaansminimum niet meer bereiken en, meer in het bijzonder, in de onmogelijkheid verkeren geregeld hun gas-, water- en elektriciteitsrekeningen te betalen. De distributiemaatschappijen gaan er dan ook al te vaak toe over de « kranen dicht te draaien », wat de nood alleen maar verscherpt.

De verdelers hebben weliswaar meer dan eens te maken met nalatige verbruikers. Maar dat is vandaag veeleer een uitzondering. De toeneming van het aantal gezinnen of alleenstaanden die hun verplichtingen niet langer kunnen nakomen, is te verklaren door de aanhoudende crisis, de slinkende inkomsten, het stijgend aantal faillissementen en de afstoting van werknemers. Gelet op die situatie heeft de samenleving tot plicht solidariteit te betonen maar tevens de bedriegers te ontmaskeren.

Wanneer een schuldenaar die een wederkerige verbintenis heeft aangegaan, zijn verplichting niet nakomt, spreekt het vanzelf dat de medecontractant het recht heeft zijnerzijds de naleving van de verbintenis te schorsen en b.v. kan weigeren nog verder de in de overeenkomst bepaalde leveringen te verrichten. Die « voor wat hoort wat »-exceptie behoeft niet uitdrukkelijk in een contractueel beding te worden bepaald.

Is dit beginsel evenwel van toepassing op een verdeler die een monopoliepositie bekleedt ?

Kan het worden ingeroepen bij leveringen waarmee in levensbehoeften wordt voorzien ? Het is een punt van discussie onder juristen en ook de rechtbanken zijn onzeker, zodat een optreden van de wetgever noodzakelijk is.

Sans doute, s'agissant de fournitures essentielles telles qu'électricité, eau, gaz, faudrait-il revoir bien des éléments du système de tarification en vigueur. Il n'est pas si loin le temps où la société trouvait naturel d'intervenir massivement pour la fixation du prix du pain. Sur ce plan, des initiatives du Gouvernement s'imposent, notamment auprès du Comité de contrôle du gaz et de l'électricité. Celui-ci devrait inciter les intercommunales à donner une information la plus complète possible aux consommateurs (mode de perception, tarifs, consommation par an).

La présente proposition a un objectif plus précis : mettre d'urgence en place, au niveau des communes :

1) *des mécanismes juridiques* qui, d'une part, éviteront des suspensions de fournitures dans des cas où, manifestement, le consommateur est victime d'une situation exceptionnelle, et qui, d'autre part, font intervenir,

2) *un fonds d'aide spécifique* pour éviter que certaines compagnies ne supportent seules le risque d'insolvabilité.

Il faut souligner également la difficulté des C. P. A. S. à remplir leur rôle qui vise à assurer à chacun une vie conforme à la dignité humaine et l'impossibilité où ils se trouvent de jouer le rôle de bailleur de fonds des distributeurs.

La présente proposition a l'avantage d'éviter le recours à une procédure judiciaire coûteuse, génératrice de délais inutiles, tout en assurant l'efficacité sociale recherchée.

A. SPAAK

PROPOSITION DE LOI

Article 1

La présente loi s'applique aux rapports entre les distributeurs d'eau, de gaz ou d'électricité, quel que soit leur statut juridique, et les abonnés autres que les personnes morales.

Art. 2

Dans chaque commune, le collège des bourgmestre et échevins crée un comité de conciliation composé de 4 à 6 membres :

- 1 délégué de la commune;
- 1 ou 2 délégués du C. P. A. S.;
- 1 délégué d'une des sociétés de distribution d'eau, de gaz ou d'électricité.

Art. 3

Nonobstant toute clause contraire des conditions générales ou particulières des contrats d'abonnement, le distributeur qui n'obtient pas paiement de factures est tenu, avant de suspendre les fournitures au consommateur personne physique, de se conformer à la procédure suivante :

Aangezien het om essentiële voorzieningen gaat zoals elektriciteit, water en gas, moeten wellicht heel wat voorwaarden uit de van kracht zijnde tarifieringsregeling worden herzien. Nog niet zo lang geleden vond onze maatschappij het heel gewoon dat ze bij de bepaling van de broodprijs een overwegende rol speelde. De Regering moet op dat vlak stappen doen, met name bij het Controlecomité voor gas en elektriciteit. Dat comité zou de intercommunale verenigingen ertoe moeten aanzetten aan de verbruikers de ruimst mogelijke voorlichting te verstrekken (inningswijze, tarieven, jaarverbruik)..

Het onderhavige wetsvoorstel heeft een nauwkeuriger omschreven doel; het wil dat in de gemeenten dringend werk wordt gemaakt van :

1) *juridische maatregelen* waardoor de schorsing van de leveringen wordt voorkomen in de gevallen waarin de verbruiker klaarblijkelijk het slachtoffer is van een uitzonderlijke situatie en waardoor bovendien een beroep mogelijk op:

2) *een specifiek hulpfonds* om te voorkomen dat bepaalde maatschappijen alleen het risico van de insolventie van hun klanten moeten dragen.

Tevens moet worden gewezen op de moeilijkheid voor de O. C. M. W.'s hun taak te vervullen, namelijk iedereen een menswaardig bestaan te garanderen, en op de onmogelijkheid voor die instellingen om nog langer als geldschieter van de verdelers op te treden.

Het onderhavige voorstel biedt het voordeel dat het geen dure procedure met nodeloos lange termijnen vergt, maar niettemin de beoogde maatschappelijke doelmatigheid waarborgt.

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet is van toepassing op de betrekkingen tussen de water-, gas- en elektriciteitsverdelers, ongeacht hun rechtspositie, en de geabonneerden, met uitzondering van rechtspersonen.

Art. 2

In elke gemeente richt het college van burgemeester en schepenen een verzoeningscomité op bestaande uit vier tot zes leden :

- 1 vertegenwoordiger van de gemeente;
- 1 of 2 vertegenwoordigers van het O. C. M. W.;
- 1 vertegenwoordiger van een der maatschappijen voor water-, gas, of voor elektriciteitsbedeling..

Art. 3

Niettegenstaande ieder andersluidend beding in de algemene of bijzondere voorwaarden van de abonententsovereenkomsten moet de verdeler wiens facturen niet betaald worden, de volgende procedure in acht nemen alvorens de levering aan de verbruiker die een natuurlijke persoon is, te schorsen :

— envoi d'une mise en demeure par lettre recommandée avec accusé de réception, assortie d'un délai de paiement de 30 jours;

— à l'expiration du délai, requête adressée au comité de conciliation de la commune où le consommateur réside, pour inviter celui-ci à se présenter au jour et heure indiqués.

Sauf cas d'interruption pour motif technique, le distributeur qui suspend les fournitures avant constatation par le comité de conciliation que le consommateur a des ressources lui permettant de payer sa dette, peut être condamné à rétablir les fournitures immédiatement, selon les normes du contrat, et à indemniser le consommateur à concurrence du double du dommage subi.

Art. 4

Le comité de conciliation, après avoir entendu le consommateur éventuellement assisté par une personne de son choix, ainsi que le délégué du distributeur et après s'être informé par tous moyens sur les revenus et sur les dépenses du consommateur, propose un plan d'apurement de la dette.

Si le plan est accepté par le consommateur et que celui-ci ne le respecte pas, le distributeur fait constater le manquement par le comité.

Si le plan est refusé par le consommateur alors que le comité constate qu'il aurait les moyens de faire face aux échéances, le distributeur est autorisé à suspendre les fournitures.

Si le comité constate qu'un consommateur est dans l'impossibilité momentanée de respecter les échéances de ce plan, il invite le Fonds de solidarité, créé en application de l'article 5, à faire les avances nécessaires.

Art. 5

Dans les trois mois qui suivent l'entrée en vigueur de la présente loi, il est créé dans chaque commune un Fonds de solidarité en vue d'assurer aux personnes physiques résidant sur le territoire de la commune la garantie de couverture des besoins existants en électricité, gaz et eau.

Ce fonds est géré par les communes. Il reçoit une contribution à charge des sociétés qui distribuent l'eau, le gaz et l'électricité dans la commune.

Le taux de cette contribution est fonction du nombre de consommateurs abonnés à ces sociétés distributrices.

Un règlement en fixe le taux et les modalités de perception.

5 novembre 1985.

A. SPAAK
G. DESIR
G. CLERFAYT

— bij aangetekend schrijven met ontvangstbewijs een aanmaning om binnen 30 dagen te betalen toezendend;

— na het verstrijken van die termijn, het verzoeningscomité van de gemeente waar de verbruiker verblijft, verzoeken aan de laatstgenoemde te vragen zich op de gestelde dag en uur aan te bieden.

Behoudens onderbreking om technische redenen, kan de verdeler die de levering schorst alvorens het verzoeningscomité heeft geconstateerd dat de verbruiker over voldoende middelen beschikt om zijn schuld af te lossen, ertoe veroordeeld worden de levering onmiddellijk te hervatten volgens de bepalingen van de overeenkomst, en een vergoeding aan de verbruiker te betalen die gelijk is aan het dubbele van de geleden schade.

Art. 4

Na de verbruiker, eventueel bijgestaan door een persoon naar zijn keuze, evenals de vertegenwoordiger van de verdeler te hebben gehoord en na met alle middelen te hebben nagegaan wat de inkomsten en de uitgaven zijn van de verbruiker, stelt het verzoeningscomité een tijdschema voor de aflossing van de schuld voor.

Indien het tijdschema door de verbruiker aanvaard is en deze het niet in acht neemt, doet de verdeler de tekortkoming door het comité vaststellen.

Indien het tijdschema door de verbruiker afgewezen wordt en het comité vaststelt dat hij over de nodige middelen beschikt om de termijnen te voldoen, mag de verdeler de leveringen schorsen.

Indien het comité vaststelt dat een verbruiker tijdelijk in de onmogelijkheid verkeert de in het tijdschema vastgestelde afbetalingen te verrichten, verzoekt het comité het ter uitvoering van artikel 5 op te richten solidariteitsfonds de nodige voorschotten te verstrekken.

Art. 5

Binnen drie maanden na de inwerkingtreding van deze wet wordt in elke gemeente een Solidariteitsfonds opgericht dat ten behoeve van de op het grondgebied van de gemeente verblijvende natuurlijke personen waarborgt dat wordt voorzien in de bestaande behoeften aan elektriciteit, gas en water.

Dat fonds wordt beheerd door de gemeenten. Het wordt gestijfd door een bijdrage van de maatschappijen die in de gemeente water, gas en elektriciteit verdelen.

Het bedrag van die bijdrage schommelt naar gelang van het aantal verbruikers die bij die verdelingsmaatschappijen zijn aangesloten.

Een reglement bepaalt het bedrag van de bijdrage, evenals de wijze waarop die wordt geïnd.

5 november 1985.